

Nieuwe structuren
in het
bisdom Groningen-Leeuwarden

Brochure over
de beëindiging van de OPB vergaderingen en de Regioraden,
de bestendinging van het regionaal collegiaal overleg,
de heroprlichting van de Diocesane Pastorale Raad
en de start van de Bonifatiusacademie.

November 2018

Inleiding

In ons bisdom is het al sinds lang een goede gewoonte om zoveel mogelijk in goed overleg samen gestalte te geven aan de kerk van het Noorden. Dit herkennen we in de manier waarop parochies functioneren. We zien het ook op diocesaan niveau. Veel onderlinge contacten zijn informeel van karakter. Op ongedwongen wijze komen zo zorgen en vreugden ter sprake. Er zijn eveneens officiële momenten om elkaar te informeren over de noden van parochies en bisdom, deze te bespreken en tot een oplossingsrichting te komen.

Voor wat betreft het bisdom kan hierbij gedacht worden aan de vergaderingen van het Kathedraal Kapittel en de Priesterraad, zoals de Bisdomstaf natuurlijk ook een plek van dergelijk overleg is. In de parochie denken we vooral aan het Parochiebestuur en de Locatieraden, terwijl de Parochiële Caritas Instelling ook in dit rijtje geschaard kan worden. En vergeten we het overleg van het pastoraal team niet.

Als het ware daartussen bevonden zich de vergaderingen van de Regioraad en het Overleg Pastorale Beroepskrachten (OPB). De impulsdagen voor bestuurders en de studiedagen voor leden van het OPB horen er ook bij. Deze laatst genoemde structuren zijn toe aan een revisie. In deze brochure presenteren we de wijzingen waartoe de bisschop besloten heeft na eerst met het Kapittel en de Priesterraad gesproken te hebben. Voordat de besluiten werden bevestigd, spraken de regiovicarissen ook nog met de Regioraden en OPB's. De daar gestelde vragen zijn meegenomen in deze presentatie.

Eerst presenteren we de motieven voor de voorliggende wijzigingen. Daarna zetten we de nieuwe structuren uiteen.

Aanleiding, redenen en achtergronden

Met de totstandkoming van de twee vicariaten in ons bisdom ruim 15 jaar geleden, werden een aantal bestaande overlegstructuren vanuit de dekenaten omgevormd tot het Overleg Pastorale Beroepskrachten (OPB) en de Regioraden. Aanvankelijk werd dit per regio georganiseerd – elk vicariaat werd namelijk opgedeeld in twee regio's - later ook wel voor het gehele vicariaat in een keer. Daarnaast ontstond er een traditie om jaarlijks een studiedag te houden voor de pastorale beroepskrachten.

De laatste jaren merken we dat het animo voor het OPB en de Regioraden dalende is. De oorspronkelijke bedoelingen komen niet meer uit de verf. Eén van de oorzaken is ongetwijfeld het gewijzigde parochielandschap. Niet langer zijn er 85, maar 19 parochies. Behoeften en verlangens van betrokkenen ten aanzien van (collegiale) overlegstructuren zijn hierdoor veranderd. Het invoeren van intervisiegesprekken per drie teams onder leiding van de dienstverlener opbouwwerk, was al een eerste antwoord op de nieuw ontstane situatie. Nu achten we de tijd gekomen om het geheel van structuren tegen het licht te houden en aan te passen.

Deze nieuwe structuren gaan vanaf 1 januari 2019 functioneren. Ze zijn bedoeld om van meet af aan dienstbaar te zijn aan het beleidsproces dat zal leiden tot de opvolger van het beleidsplan “Kwetsbaar en hoopvol”. Eén van de doelstellingen van dit nieuwe beleidsplan zal ongetwijfeld het verder vitaliseren van de nu gevormde nieuwe parochies zijn. Nadrukkelijk zij opgemerkt dat niets in deze brochure zou verstaan moeten worden als een opstap naar nieuwe fusieplannen.

Intervisiegroepen worden Regionaal Collegiaal Overleg

De pastorale intervisie krijgt een permanent karakter in het Regionaal Collegiaal Overleg (RCO). Groepen van drie teams zullen onder leiding van de dienstverlener opbouwwerk regelmatig bij elkaar komen. In beginsel wordt gedacht aan vier maal per jaar over het werkseizoen verspreid.

De oorspronkelijke doelstelling van de intervisie was het bevorderen van nieuw pastoraal leiderschap. Deze doelstelling willen we niet loslaten, maar aanvullen met de wens dat de intervisiegroepen ook de plek worden waar pastorale teams in algemene zin hun vreugden, zorgen en vragen kunnen delen en bespreken. Veelal werken pastorale teams in ons bisdom als tandem. Door structureel als teamlid deel uit te maken van ook een iets

groter verband, hopen we de voordelen van grotere teams binnen handbereik te brengen.

In beginsel eens per jaar de regiovicaris deelnemen aan het RCO. Dit biedt de mogelijkheid om in een collegiale sfeer ook in relatie tot het bisdom ontwikkelingen met elkaar te bespreken.

De samenstelling van de RCO's is als volgt voorzien:

Figuur 1: Samenstelling van de RCO's

Het bisdom hoopt dat deze drie teams elkaar ten dienste willen staan. Met name ook wanneer er tijdelijk of langer vervanging nodig is vanwege vakantie, sabbat, ziekte of een onverhoopt langer openstaande vacature. Uiteraard blijft het bisdom bereid om waar mogelijk en gewenst invalkrachten aan te zoeken en aan te stellen.

De RCO's geven in overleg met de diocesane dienstverlener opbouwwerk zelf verder vorm aan de invulling van de bijeenkomsten. Van belang is evenwel dat het element van intervisie niet verloren gaat en nieuw pastoraal leiderschap niet van de agenda verdwijnt. Wanneer de collega's er samen aan hechten om ook af en toe de categoriale zielzorgers aan tafel uit te nodigen kan dat heel nuttig zijn.

Studiedagen & andere ontmoetingsmomenten

Voor de pastorale beroepskrachten komen er meer diocesane studie- en bezinnings- en ontmoetingsdagen dagen ter vervanging van het OPB.

1. *Vroege najaar:*

Eind september of in oktober is er een studiedag met een aantal diverse korte onderwerpen. Dit kunnen louter presentaties zijn, maar ook gespreks- en consultatierondes. Andere werkvormen zijn ook mogelijk. Alleen de in de parochies werkzame pastorale beroepskrachten worden voor deze dag uitgenodigd.

2. *Advent:*

In de Advent worden twee bezinningsdagen georganiseerd. De ene is voor zowel actieve als rustende clerici, de andere voor actieve en gepensioneerde pastoraal werk(st)ers. De werkers in de categoriale zielzorg in ons bisdom ontvangen eveneens een uitnodiging. Er worden thema's gekozen die specifiek samenhangen met de eigen spiritualiteit van de respectievelijke doelgroepen.

3. *Januari:*

De diocesane retraite wordt jaarlijks in januari als facultatief, doch warm aanbevolen, aangeboden. Deze bezinningsdagen duren van maandag tot en met donderdagmorgen.

4. *Begin van de Veertigdagentijd:*

Aan het begin van de veertigdagentijd voorbereiding op Pasen houden we een recollectiedag voor alle actieve beroepskrachten, categoriale zielzorgers zijn eveneens welkom.

5. *Oliewijding:*

Op de woensdagavond in de Goede Week zegent en wijdt de

bisschop de heilige Oliën. Deze viering is een van belangrijkste momenten van het diocesaan leven. Het is bedoeld als feest van ontmoeting, waar eigenlijk niemand kan ontbreken.

6. *April/mei:*

Afhankelijk van de Paasdatum houden we in het voorjaar een studiedag met een externe spreker om een relevant onderwerp theologisch uit te diepen. Deze dag is bedoeld voor alle actieve pastorale beroepskrachten, actieve categoriale zielzorgers zijn welkom.

7. *Uitgaansdag:*

Naar een inmiddels oud en eerbiedwaardig gebruik wordt er elk jaar voor bisdompersoneel en zowel actieve als rustende pastorale beroepskrachten een uitgaansdag georganiseerd.

Hoewel de OPB's ophouden te bestaan, kan er toch reden zijn om als pastorale beroepskrachten in vicariaatsverband te overleggen. In voorkomend geval zal daartoe tijdens de studiebijeenkomsten ruimte worden gemaakt.

Diocesane Pastorale Raad

De Diocesane Pastorale Raad (DPR) wordt heropgericht. Anders dan de Regioraden die komen te vervallen, is deze raad een canoniek rechtelijk voorziene diocesane structuur (CIC/83 cc. 511- 514). De leden ervan ontvangen van de bisschop een benoeming, nadat ze met hun uitverkiezing hebben ingestemd.

Taken van de DPR

Het kerkelijk recht verlangt van de DPR dat deze onder het gezag van de bisschop studeert op, beraadslaagt over en adviseert ten aanzien van hetgeen betrekking heeft op de pastorale activiteiten in het bisdom. Dit is een tamelijk brede omschrijving. Niettemin is duidelijk dat allerlei meer zakelijke beslommingen zoals bijvoorbeeld de begroting en jaarrekening van het bisdom niet aan de orde komen. Veeleer gaat het in de DPR om het in gesprek brengen van het waartoe van ons samen kerk-zijn en op welke wijze we daaraan ook in onze tijd en in onze eigen omgeving gestalte willen en kunnen geven.

Een DPR kan gekenschetst worden als een synodale structuur. Daarmee wordt bedoeld, dat de allerbelangrijkste activiteit het ontvankelijk luisteren is naar wat er gezegd wordt. Hierdoor komt het vaste geloof tot uitdrukking dat de Heilige Geest ons als kerkgemeenschap ook vandaag het goede ingeeft. Om dienstbaar te zijn aan dit gelovige avontuur van echt willen horen wat de Heer ons te zeggen heeft, weten de leden zich tevens genodigd van harte te spreken.

Samenstelling van de DPR

De DPR dient nadrukkelijk een afspiegeling te zijn van het bisdom en wordt daarom gevormd door clerici, religieuzen en leken van diverse leeftijdsgroepen, uit verschillende regio's en onderscheiden visies op het hier en nu van kerk en samenleving. Daar moet de bisschop op letten. Het kerkrecht verlangt eveneens van hem dat hij alleen benoemt wie in volledige gemeenschap met de Kerk leven.

De nieuwe DPR zal bestaan uit 36 stemhebbende leden. Daarnaast zijn er 9 leden zonder stemrecht. De samenstelling staat uiteengezet in figuur 2. Gelet op de zittingsduur van de stemhebbende leden, zijn er drie groepen te onderscheiden. Degenen die zitting hebben op grond van hun functie, blijven lid zolang als ze die bewuste functie bekleden. Zij worden opgevolgd door degene die na hun deze functie aanvaarden. De leden en auditors van de priesterraad worden conform de statuten van de Priesterraad benoemd voor een periode van 5 jaar. Gedurende deze periode hebben ze tevens – stemhebbend - zitting in de DPR. Wie als lid of auditor van de Priesterraad tussentijds zijn of haar plaats opgeeft, is daarmee ook niet langer lid van de DPR. De opvolger in de Priesterraad neemt de zetel over voor de resterende termijn.

De overige stemhebbende leden van de DPR worden benoemd voor een periode van 4 jaar. En zijn eventueel herbenoembaar voor maximaal nog een tweede termijn. Mocht een benoeming in de DPR samenhangen met een bepaalde functie in het kerkelijk- of maatschappelijk leven en men gedurende de benoemingstermijn deze functie verliest, dan wordt het prudent geacht om in overleg te treden met het presidium over het al dan niet aanblijven als lid van de DPR. Een eventueel opvolgend DPR-lid heeft dan zitting voor de duur van de lopende benoemingstermijn en kan eenmaal herbenoemd worden.

De bisschop kan tot maximaal drie periti benoemen. Dit zijn deskundigen die de DPR adviserend en ondersteunend ten dienste staan. Van periti wordt

verwacht dat ze minimaal een licentiaat hebben behaald in de Theologie, Filosofie of het Kerkelijk Recht. Het streven is om minstens één peritus/a aan te zoeken die verbonden is met een van de ambtsopleidingen in Nederland. Met de periti wordt afgesproken voor welke termijn ze zich aan de DPR verbinden.

Figuur 2: samenstelling van de DPR.

Werkwijze van de DPR

De DPR komt tweemaal per jaar bijeen gedurende een zaterdag. Minimaal 1x per jaar dient de DPR samen te komen. Een vergaderdag wordt gevuld met inleidingen, uitwisselingsmomenten (plenair en in groepjes), brainstorm momenten in groepen, een gebedsmoment en een moment van meer formele advisering. De indeling van de dag kan per keer anders zijn en hoeft ook niet altijd alle mogelijke ingrediënten te bevatten. Om de vergaderingen zo goed mogelijk te laten verlopen, heeft de bisschop de mogelijkheid een externe dagvoorzitter te benoemen. Deze voor deze taak goed toegeruste persoon zal zo mogelijk voor meerdere jaren aan de raad verbonden vormen en deel uitmaken van het presidium.

Bonifatiusacademie

Als opvolger van de Pastorale school en de Diaconale Leerweg, introduceert het bisdom de Bonifatiusacademie. Vanaf 1 januari 2019 zal onder deze vlag steeds meer van het vormings- en toerustingsaanbod worden aangeboden.

Het motto van de Bonifatiusacademie luidt “*Plus quam libri*”, meer dan boeken. Hierbij zij uitgedrukt dat we in de sfeer van de reeds genoemde synodaliteit niet louter aangereikt materiaal willen verwerken, maar ook van elkaar willen leren. Onderlinge ontmoeting als deel van het leerproces wordt hoog aangeslagen. Ten dienste daarvan zal getracht worden veel van de pure kennis overdacht die een digitale leerweg aan te bieden. Nadere informatie over de Bonifatiusacademie zal via andere kanalen worden verspreid.

Slotopmerkingen

De bisschop en zijn staf hopen van harte dat deze nieuwe opzet voor het bisdom vruchtbaar zal zijn. Uiteraard zal zowel binnen de Priesterraad als de DPR ruimte gevonden worden om bij tijd en wijle te evalueren, om onze zegeningen te tellen en te verbeteren wat beter zou moeten.

